

Comunicarea joacă un rol important în cercetarea științifică, însă valoarea ei scade dacă descoperirile și ideile nu sunt cunoscute sau evaluate critic de către comunitatea savantă. P. Ramsden a menționat: „Putem afirma că în mediul academic cercetarea devine «o lucrare» doar atunci când se materializează în formă convențională și fizică într-o lucrare publicată sau într-un echivalent al acesteia, dar cel mai fundamental proces social al științei este comunicarea și schimbul rezultatelor de cercetare” [1].

Într-adevăr comunicarea științifică este un factor important în dezvoltarea științei. Ea stimulează apariția cunoștințelor teoretice, asigură distribuirea lor, activează schimbul de informații în cadrul comunității științifice și, în același timp, contribuie la distribuirea acestora în activitatea practică. Problema dezvoltării comunicării științifice în biblioteconomia Moldovei este un subiect puțin discutat, dar care nu trebuie să-și piardă relevanța. Un argument în susținerea acestei idei rezidă în axioma că biblioteconomia este „o ramură a științei informării, preocupată de organizarea, administrarea și funcționarea bibliotecilor” [2], iar bibliotecile moderne pretind a fi unele dintre cele mai importante canale de comunicare în Societatea Informației și a Cunoașterii. Deci, unul din segmentele importante pentru biblioteconomie trebuie să fie legat de dezvoltarea și aplicarea în practica bibliotecilor a tehnologiilor de comunicare profesională, inclusiv a tehnologiilor informaționale de comunicare.

În articolul *Professional communication through journal articles*, citând-o pe Christine Borgman, Maxine Rochester a menționat că interesul pentru comunicarea academică din domeniul profesional propriu este un semn de maturitate [3].

Comunicarea profesională în mediul biblioteconomic autohton se realizează prin diverse mijloace formale și informale. Procesele informale de comunicare se realizează, de regulă, de către cercetători și specialiști; astfel se întreține dialogul profesional despre cercetările realizate, comunicări și prezentări la conferințe, simpozioane etc. Unii cercetători consideră că prin filierele informale de comunicare se difuzează o parte impunătoare de informație științifică și că aceste canale acționează mult mai operativ decât cele formale [4]. Procesele de comunicare științifică formală vizează schimbul de informație științifică prin intermediul publicațiilor științifice (reviste, culegeri de articole și studii, monografii etc.).

Din diversitatea formelor de comunicare profesională ne vom limita la analiza revistelor profesionale naționale. Este necesar să menționăm că istoria editării revistelor profesionale în domeniul biblioteconomic din R. Moldova nu este foarte bogată. În perioada ex-sovietică comunicarea profesională prin intermediul revistelor de specialitate se limita doar la revistele în limba rusă, editate la Moscova (*Библиотековедение, Библиотечное дело и библиография за рубежом, Научные и технические библиотеки, Научно-техническая информация, Библиография, Библиотека* etc.). Și aceste, și alte reviste în limba rusă rămân, alături de cele din România și din alte țări, o sursă importantă pentru cunoașterea direcțiilor de cercetare din biblioteconomie și știința informării, a inovațiilor implementate în biblioteci, a formelor și metodelor de informare și de prestare a serviciilor pentru utilizatori etc.

În Republica Moldova publicațiile periodice profesionale în domeniul biblioteconomic au început să fie editate în anii '90 ai secolului trecut. Lista lor este destul de modestă și include atât publicații care au rezistat timpului, cât și cele care au dispărut odată cu încheierea proiectelor: *Magazin bibliologic* (revista BNRM, ABRM și a Asociației Bibliofililor din Moldova, apare din 1991); *BiblioPolis* (revistă de biblioteconomie și știința informării a BM „B.P. Hasdeu”, apare din 2002), *Confluente bibliologice* (revistă de biblioteconomie și știința informării a Bibliotecii Științifice a Universității de Stat din Bălți „A. Russo”, se editează din 2005); *Cartea. Biblioteca. Cititorul* (buletin metodic și bibliografic al Bibliotecii Naționale pentru copii „Ion Creangă”, se editează din 1993; a fost inițiat ca publicație trimestrială, dar se editează anual); *Gazeta bibliotecarului* (se editează de către Direcția cercetare și dezvoltare în biblioteconomie și serviciul „Editura” din BNRM); *BiblioCity* (buletinul Filialei municipale a Asociației Bibliotecarilor din Moldova a Bibliotecii Municipale „B.P. Hasdeu”, apare din 2006); *Buletinul ABRM* (din 2005); *Buletinul Școlii de Biblioteconomie din Moldova* (ABRM, 2002-2005). Bineînțeles, că putem menționa încă o publicație anuală, *Calendarul Național*, care într-un anumit mod contribuie la popularizarea științei și a oamenilor de știință.

Revenind la citatul Christinei Borgman, menționat mai sus, trebuie să fim sinceri, noi încă nu am ajuns la un înalt grad de maturitate, nu am conștientizat pentru ce comunicăm prin intermediul periodicelor profesionale. Negreșit, avem nevoie de astfel de platforme pentru schimbul de idei, experiențe, opinii. Or, se creează impresia că unele reviste apar doar pentru a fi editate și a fi incluse în CV, constatând că persoana respectivă are publicații (fapt ce este apreciat la atestare). Dar care este impactul acestor publicații, care este operativitatea și aria de diseminare a informației și, în cele din urmă, calitatea acestor publicații? Nu aș vrea să intru în amănunte, analizând fiecare publicație în parte. Periodicele noastre de specialitate sunt diferite, unele sunt mai bune, altele – mai puțin reușite. Trebuie doar să menționăm că aceste obiecții, precum și neonestitatea autorilor unor articole în citarea altor publicații (nu sunt excluse cazurile de plagiat) sau perfectarea referințelor bibliografice (nu mă refer

În acest caz la corectitudinea descrierilor bibliografice, la specificarea surselor reale folosite de autor) nu pot să nu influențeze calitatea publicației, dar și imaginea acesteia.

După cum a fost menționat, în Moldova se editează câteva reviste (buletine) în domeniul biblioteconomiei și științei informării. Cu părere de rău, niciuna din ele nu este publicație științifică. Desigur, nu toate revistele pretind, dar nici nu trebuie, să fie de acest gen. Însă, dezvoltarea inovativă a unui domeniu, implementarea unor tehnologii noi nu poate fi realizată fără o bază teoretico-metodologică, pe care o realizează știința, în cazul nostru – biblioteconomia și știința informării.

După cum știm, știința modernă are un arsenal bogat de mijloace pentru comunicare științifică. Unul dintre cel mai des întâlnite este publicarea rezultatelor muncii intelectuale (științifice). Prezentarea digitală a informațiilor deschide posibilități enorme de fixare, prelucrare, transportare și depozitare; asigură o varietate de vizualizare, intelectualizarea prelucrării, portabilitatea formatelor și stocarea compactă; oferă un set complet de instrumente de acces de la distanță la informații, precum și la transmiterea acestora.

Majoritatea publicațiilor periodice de specialitate din Moldova sunt plasate pe site-urile bibliotecilor sub ale căror auspicii se editează. În această ordine de idei, trebuie să salutăm folosirea tehnologiilor informaționale în procesul comunicării în mediul biblioteconomic. Cu atât mai mult tirajul acestor reviste nu poate satisface cerințele comunității profesionale.

Vom încerca, în linii mari, să examinăm utilizarea mijloacelor electronice moderne de comunicare științifică pentru dezvoltarea biblioteconomiei și științei informării din Moldova.

Nu pretindem să prezentăm o imagine completă a situației actuale, nici să identificăm toate cauzele și tendințele negative. Scopul nostru este de a atrage atenția comunității profesionale la actualitatea și importanța acestei probleme.

Analiza a fost efectuată în perioada 26-27 aprilie 2010. Actualmente, în rețeaua internetului sunt prezentate versiunile complete (full text) ale următoarelor publicații:

BiblioPolis (2002 – 2009, nr. 1) pe site-ul BM „B.P. Hasdeu” (<http://www.hasdeu.md/ro/collections.html?pg=2>);

Buletinul ABRM (2005 – 2008, nr. 1) pe site-ul ABRM (<http://www.abrm.md/>);

Cartea. Biblioteca. Cititorul (2004-2009) pe site-ul Bibliotecii Naționale pentru copii „Ion Creangă” (<http://www.bncreanga.md/publicatii.html>);

Confluente bibliologice (2005 – 2008) pe site-ul Bibliotecii Științifice a US „A. Russo” din Bălți (<http://libruniv.usb.md/publicatie/e-rev.htm>);

Magazin bibliologic (2003 – 2008, nr. 1-2) pe site-ul BNRM (<http://www.bnrm.md/web/index.php?lang=ro&pid=magazin-bibliologic>);

BiblioCity – ziar transformat într-un blog profesional (ultima știre din 27 aprilie 2010) pe site-ul BM „B.P. Hasdeu” (<http://wwwbibliocity.blogspot.com/>);

Gazeta bibliotecarului (2003 – 2009, nr. 4-5) pe site-ul BNRM (<http://www.bnrm.md/web/index.php?lang=ro&pid=gazeta-bibliotecarului>).

Revista Info Agrarius se editează doar în formatul tradițional.

Astfel, putem constata că platforma electronică nu rezolvă una din cerințele principale înaintate față de acest fel de ediții – operativitatea. Cauzele, credem, au un caracter tehnologic, deoarece unele reviste în formatul tradițional sunt editate cu regularitate (BiblioPolis, 2010, nr. 1), altele cu mici întârzieri (Magazin bibliologic, 2009, nr. 3-4). Trebuie însă să recunoaștem că unele publicații apar cu o întârziere foarte mare (Buletinul ABRM). În acest caz actualitatea multor publicații este diminuată.

După cum a fost menționat, nu toate revistele conțin articole științifice. La acest capitol putem menționa doar reviste: Magazin bibliologic cu rubricile: Teorie și practică, Studii și cercetări, Bibliosofie și BiblioPolis, cu rubrica Teorie și practică.

Pentru Republica Moldova este actuală problema monitorizării producției științifice și evaluării performanțelor de nivel internațional în cercetare, inclusiv în biblioteconomie. După cum a menționat academicianul Valeriu Canțer, „performanța trebuie calculată prin efect, nu prin eforturi” [5, p. 81]. În 2008, prin hotărârea Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Moldovei în comun cu Consiliul Național pentru Acreditare și Atestare a fost aprobat Regulamentul de privire la evaluarea și clasificarea revistelor științifice. Acest Regulament a marcat un moment de referință în evaluarea periodicelor științifice din Republica Moldova. Regulamentul a intrat în vigoare la 1 ianuarie 2009. În conformitate cu rezultatele evaluării, revistele se clasifică în următoarele patru categorii:

- Tipul A. Reviste cu vizibilitate internațională – sunt incluse în baza de date Thompson ISI sau punctajul total depășește 100 puncte;
- Tipul B. Reviste cu potențial de recunoaștere pe plan internațional – punctajul total depășește 80 puncte;
- Tipul C. Reviste cu vizibilitate națională – punctajul total depășește 50 puncte;
- Tipul D. Reviste în evidența CSSDT și CNAA – punctajul total depășește 20 puncte.

În urma evaluării 72 de reviste au obținut statutul de publicație științifică de profil și au fost incluse în primele trei categorii (figura 1) [6]. Dintre acestea nu este nicio revistă specializată în domeniul biblioteconomiei și științei

informării. Desigur, am putea aminti revista USM Studia Universitatis (anterior Analele științifice ale USM), Seria Științe sociale, în care se regăsesc publicațiile specialiștilor din biblioteconomie și știința informării. Aceste articole aparțin următorilor autori: dr. conf. univ. Ion Madan, dr. conf. univ. Natalia Goian, dr. conf. univ. Lidia Kulikovski, dr. conf. universitar Nelly Țurcan, Alexe Rău, Natalia Cheradi, Mariana Harjevschi. La ora actuală această revistă este unica publicație cu caracter științific recunoscută de către CNAA, dar care, cu părere de rău, prin conceptul și structura sa, nu ne poate satisface. Articole științifice, semnate de specialiștii din biblioteconomie și știința informării, se publică și în alte reviste științifice, acreditate de CNAA. De exemplu, dr. Silvia Ghinculov și Natalia Cheradi sunt autoarele revistelor Drept, Economie și informatică; Mariana Harjevschi – a revistei Intellectus.

Figura 1. Revistele științifice de profil (2009)

Firește, există obstacole în calea constituirii unei reviste științifice de specialitate în Moldova, inclusiv în calea dezvoltării resurselor electronice științifice. Consider că o problemă majoră este cea financiară, dar nu mai puțin importantă e și respectarea rigorilor pentru o revistă științifică. Conform Regulamentului cu privire la evaluarea și clasificarea revistelor științifice, aceste publicații trebuie să respecte următoarele cerințe obligatorii [7]:

- minimum 3/4 din articolele publicate să poarte caracter științific;
- recenzarea anonimă a articolelor științifice, cu includerea datei prezentării recenziilor;
- selectarea recenzențelor de către colegiul de redacție dintr-o bază de date cu experți în domeniu;
- respectarea integrală a cerințelor internaționale standard față de articolele științifice; existența cerințelor tehnice pentru publicarea articolelor în revistă;
- prezența rezumatului în română și în una din limbile de circulație internațională (engleză, franceză, germană);
- indice ISSN;
- publicarea anuală la profilul solicitat a unui număr suficient de articole pentru a asigura diseminarea și schimbul de informație științifică;
- apariția regulată a revistei.

Considerăm că pentru dezvoltarea comunicării științifice în biblioteconomie și știința informării este necesar a constitui o revistă științifică la nivel național și a realiza această idee în mediul electronic. Fără îndoială, acest lucru depinde de toată comunitatea profesională, de activitatea membrilor comunității științifice și de conștiința profesională.

Referințe bibliografice:

1. Ramsden, P. Describing and explaining research productivity. În: Higher Education. 1994, nr. 28, p. 207-226.
2. ISO 5127:2001(E). Information and documentation. Vocabulary: International Standard. ISO, 2001, p. 11.
3. Rochester, Maxine K. Professional communication through journal articles. În: 61st IFLA General Conference. August 20-25, 1995: Conference Proceedings [online]. Istanbul, 1995 [citată pe 27.04.2010]. Disponibil: <http://archive.ifla.org/IV/ifla61/61-rocm.htm>.
4. Михайлов, А.И.; Черный, А.И.; Гиляревский, Р.С. Научные коммуникации и информатика. Москва : Наука, 1976, с. 47.
5. Canțer, Valeriu. Evaluarea cercetării și a personalului științific – un imperativ al procesului de modernizare a științei și învățământului. În: Akademos [online]. 2009, nr. 3 (14) [citată pe 27.04.2010], p. 80-84. Disponibil: <http://www.akademos.asm.md/archive>.
6. Țurcan, Nelly. Impactul revistelor cu Acces Deschis. În: Conferința științifică a Bibliotecii Tehnico-Științifice a UTM (25 martie 2010) „Valorificarea potențialului bibliotecii universitare în contextul schimbării paradigmelor educației, științei și culturii” [online]. Chișinău, 2010 [citată pe 27.04.2010]. Disponibil: http://library.utm.md/lucrari/Tipografia/2010/Conferinta_Bibl/Impactul_revistelor_cu_Acces_Deschis_DS.pdf.
7. Regulamentul cu privire la evaluarea și clasificarea revistelor științifice: Hotărârea comună a Consiliului Suprem pentru Știință și Dezvoltare Tehnologică al Academiei de Științe a Moldovei și a Consiliului Național pentru Acreditare și Atestare [online]. 2008, nr. 212 din 6.11.2008 [citată pe 27.04.2010]. Disponibil: http://www.cnaa.md/files/normative-acts/reg_evaluare_reviste.pdf.

* Studiul de față are ca bază o comunicare ținută la „masa rotundă” cu tema Spațiul public de comunicare profesională – revistele de specialitate (USM, 28 aprilie 2010). O relatare despre acest eveniment citiți în nr. 2 (34) al revistei noastre.

*Nelly ȚURCAN,
dr. conf. univ., Catedra Biblioteconomie
și Asistență Informațională a USM*